

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 13, Sayı: 163, Nisan 2025, s. 312-344

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.80628>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
6.02.2025

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.04.2025

Ömür AKTAŞ

Erzurum Teknik Üniversitesi, İşletme YL Mezunlu
omur.aktas98@erzurum.edu.tr
Orcid: 0009-0000-1666-482X

Prof. Dr. Şakir DIZMAN

Erzurum Teknik Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
sakir.dizman@erzurum.edu.tr
Orcid: 0000-0001-2345-6789

**KRİPTO PARALARIN YATIRIMCI DAVRANIŞINA ETKİLERİ:
ERZURUM İL MERKEZİNDE BİR ANKET ÇALIŞMASI¹**

Öz

Para ve paranın türleri birçok bilim çevresi tarafından düşünülmüş ve en doğru, makul, mantıklı, kabul edilebilir ve kullanım alanı ile tutarlı bir izahı yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan tanımlamalar ve izahatlar paranın tarihi seyir içerisindeki değişimleri ve kullanım amaçları üzerine olmuştur. Küreselleşen dünyada farklı formlara bürünen paranın bir türü olan kripto paralar ise çalışmamızın bel kemiğini oluşturmaktadır. Günümüz dünyasında paranın dijitalleşmesi ile birlikte toplumlar kripto parayı farklı amaçlar doğrultusunda kullanmaktadırlar. Bu farklı amaçlar ele alındığında, bazı kişilerin kripto paraları yatırım amacıyla kullandıkları görülürken, bazı kişilerin ise günlük ihtiyaç ve ticaret amacıyla kullandıkları görülmektedir. Bu çalışmada, kripto paraların yatırımcı davranışlarına etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada; Erzurum il merkezindeki çeşitli meslek gruplarının(Akademisyenler, Bankacılar ve Öğretmenler) kripto para kullanmaya yönelik eğilimleri incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmaya katılım gösteren bireylerin

222'si erkek 178'i kadındır. Ankete katılım gösteren bütün katılımcılar kripto parayı %100 bilmektedirler. Bu durum bize, kripto paraların bilinirliğinde bir farklılık olmadığını göstermektedir. Kripto paralara yönelik yatırımın en fazla 2019-2023 yılları arasında olması; dünyayı etkisi altına alan COVID-19 Pandemi sürecinin, yatırımcılar tarafından kripto paraların yeni bir yatırım fırsatı olarak görülmesinin, kripto paralara yönelik eğilimi olumlu etkilediği görülmektedir. Kripto para kullanımında erkeklerin çoğunluğu kripto paraları yüksek getiri amacı ile kullanırken, kadınların çoğunluğu kripto paraları gelecekte yaygınlaşma düşüncesi ile kullanmaktadır. Kripto paraların kullanılma amacına yönelik meslek grupları arasında öğretmen ve bankacıların gelir düzeyleri, akademisyenlere kıyasla daha az olduğundan, bankacıların ve öğretmenlerin kripto paralardan yüksek getiri elde etme amacı ile yatırım yaptıkları görülmüştür. Akademisyenler ise daha çok gelecekte yaygınlaşma düşüncesi ile kripto para kullanımına gittiklerini belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Para, Kripto Para, Yatırımcı Davranışı, COVID-19.

EFFECTS OF CRYPTO CURRENCIES ON INVESTOR BEHAVIOR: A SURVEY STUDY IN ERZURUM PROVINCIAL CENTER

Abstract

Money and its types have been considered by many scientific circles and an explanation has been tried to be made in the most accurate, reasonable, logical, acceptable and consistent with its usage area. The definitions and explanations made have been about the changes in the historical course of money and its purposes of use. Cryptocurrencies, which are a type of money that takes different forms in the globalizing world, constitute the backbone of our study. With the digitalization of money in today's world, societies use cryptocurrencies for different purposes. When these different purposes are considered, it is seen that some people use cryptocurrencies for investment purposes, while others use them for daily needs and trade. In this study, the effects of cryptocurrencies on investor behavior were tried to be determined. Research; It has been tried to be determined by examining the tendencies of various professional groups(Academicians, Bankers and Teachers) in the city center of Erzurum to use crypto money. A face-to-face survey was conducted as a data collection tool. Of the individuals participating in the study, 222 were male and 178 were female. All respondents who participated in the survey are 100% familiar with cryptocurrency. This shows us that there is no difference in the awareness of cryptocurrencies. Investment in cryptocurrencies should be between 2019 and 2023 at most; It is seen that the COVID-19 Pandemic process, which has affected the world, and the fact that cryptocurrencies are seen as a new investment opportunity by investors, positively affect the trend towards cryptocurrencies. While the majority of men use cryptocurrencies for high returns, the majority of women use cryptocurrencies with the idea of becoming widespread in the future. Since the income levels of teachers and bankers are less than academics among the occupational groups for the purpose

of using cryptocurrencies, it has been observed that bankers and teachers invest with the aim of obtaining high returns from cryptocurrencies. Academics, on the other hand, have stated that they have gone to the use of crypto money with the idea of becoming more widespread in the future.

Keywords: Money, Cryptocurrency, Investor Behavior, COVID-19.

GİRİŞ

İnsanlık tarihine bakıldığında, taş devrinde yaşamını sürdüren insanların küçük bir toplum halinde yaşamaları nedeniyle para kavramına gereksinim duymadıkları görülmektedir. Ancak kabile hayatına geçiş sonrası insanlar birlikte yaşamayı öğrenmişler ve gereksinim duydukları ürünleri karşılarken topraktan faydalanmışlardır. Yerleşik hayatı benimseyen kabileler, ürünlerini takas usulü ile mübadele ederek ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Kabilelerin toprağa olan bağımlılığı her geçen gün artarken, coğrafi koşullar nedeniyle üretilmeyen ürünlerin komşu kabile sakinlerinden tedarik edilmesi kaçınılmaz bir hâl almıştır. Toplumlar ürettiği ürünleri mübadele ederken, ürünün özellikleri ve dayanıklılığı malın değerini artırmaktadır. Ancak toplumların bu mallara karşılık ne kadar ürün talep edeceği ticareti zor duruma düşürmüştür(Fidan vd., 2019, s. 144-145). Bu gelişmeler doğrultusunda paranın icadı ile birlikte malın değerinin belirlenmesi sorunu ortadan kalkmıştır.

Paranın tedavüle konulması Lidyalılar tarafından ilk kez Milattan Önce(MÖ) 7. yüzyılda gerçekleşmiştir(Aldemir, 2018, s. 3). Para, tarihsel süreç içerisinde MÖ 118 yılında ilk defa Çinliler tarafından deri para olarak kullanılmıştır. Çinliler tarihte ilk defa MÖ 118 yılında kâğıt parayı kullanma ünvanına sahiptirler(Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası[TCMB], 2018: s. 2). Kâğıt para kullanılmasının nedeni, gelişen ticaret ilişkileri ve madeni paraların çok ağır olmasıdır. Ayrıca madeni paraların kişiler tarafından taşınması zor olduğundan kişiler yeni bir türe gereksinim duymuşlardır(Dere, 2019, s. 6). Demir paraların tüccarlar tarafından kullanılması zor bir durum olduğundan ve taşınması yük olduğundan bu paraları güvenilir bir kişiye emanet ederek karşılığında almış olduğu senet ile işlemlerini gerçekleştirmişlerdir. Bu senetlerin farklı kişiler tarafından kullanılması yaygınlaşmıştır ve bu senetler başka kişilerin eline geçerek başka kişilerin himayesi altına girmiştir(Kesebir ve Günceler, 2019, s. 608). Teknolojinin yaygınlaşması ve insan ihtiyaçlarının farklılaşması paranın farklı formlara dönüşmesini sağlamıştır. Nitekim internet kavramının ortaya çıkışı ile birlikte de ticari işlemlerde sınırlılık kavramı ortadan kalkmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda en etkili teknolojik gelişme ürünü ise kripto paralardır(Elmas ve Aydın, 2021, s. 258-259).

Kripto paraların babası olarak isimlendirilen Bitcoin, ilk defa 2008 yılında Satoshi Nakamoto adlı kişi tarafından bir makalede tanıtılmıştır(Doğan, 2021, s. 9). Kripto paraların ortaya çıkması ile ilgili birçok farklı görüş vardır. Yaşanan finansal krizler neticesinde kişilerin, merkez bankalarına veya finans kurumlarına karşı güvenlerinin azalması, kripto paraların ortaya çıkmasının en önemli sebebidir(Eren vd., 2020, s. 1349). Merkezi bir yapıya sahip olmayan kripto paralar ile işlemler daha az maliyet ile gerçekleştirilirken, aracı bir kuruma gereksinim duyulmaması gibi avantajlar kripto paraların toplumlar tarafından kullanılmasını yaygınlaştırmıştır.

Kripto paralara gösterilen ilgi, sadece bireyler açısından sınırlı kalmamıştır. Bu ilgi, iş dünyasında da ortaya çıkmıştır. Kripto paraların ortaya çıkışından bir süre sonra, birçok firma bu alan için yatırım yapma eğilimi göstermiştir(Eren vd., 2020, s. 1349-1350). Bu gelişmeler

doğrultusunda kripto paralara yatırım yapmak kaçınılmaz bir hâl almıştır. Nitekim bu alanda gerçekleşen en önemli adımlardan biri, El Salvador'un Bitcoin'i ülkenin ikinci para birimi ilan etmesidir(Euronews, 2022). Kripto para kullanıcı sayısının fazla olması gelişmekte olan ülkeler açısından diğerlerine göre daha fazla önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı; kripto paraların ortaya çıkışı ile birlikte krito paraların yatırımcı davranışlarına etkilerinin tespit edilmesi ve bu etkinin çeşitli meslek grupları açısından değerlendirilmesidir. Kullanıcıların kripto para kullanma nedenleri altında yatan faktörlerin ifade edilmesi açısından bu çalışma önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın evreni; Erzurum'da farklı sektörlerde yer alan meslek gruplarıdır(Akademisyenler, Bankacılar ve Öğretmenler). Araştırmanın örneklemi ise; belirtilen gruplarda yer alan 400 kişidir. Bu 400 kişiye 5'li Likert ölçekli anket uygulanarak meslek gruplarının kripto paraya yönelik eğilimleri belirlenmiştir. Araştırma nicel verilere dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Anket'in oluşturulma sürecinde kripto paralar ile ilgili literatürde yürütülen çalışmalar incelenerek, anket içeriği özgün olarak oluşturulmuştur.

Anket formu 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; katılımcılara yönelik demografik özellikleri ölçen sorular yer almaktadır. İkinci bölümde; yatırım varlıklarına yönelik eğilimleri ölçen sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde; kripto paralara yönelik sorular yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise; kripto paraların ortaya çıkması ile birlikte hangi varlığa ne kadar yatırım yapılacağını ölçen sorular yer almaktadır.

Veri toplama aracı olarak yüz yüze anket uygulaması yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Katılımcıların Demografik Özellikleri ile İlgili Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ankete katılım gösteren bireylere ait demografik özellikler yer almaktadır. Araştırma örneklemi, Erzurum il merkezinde görev yapmakta olan akademisyen, bankacı ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılım gösteren 400 kişiden elde edilen cinsiyet dağılımı verileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1 Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	Erkek	222	55,5
	Kadın	178	44,5
Toplam		400	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, ankete katılım gösteren bireylerin 222'si Erkek olup cinsiyet içerisinde %55,5 orana sahiptir. Kadınlar ise 178 kişi ile cinsiyet içerisinde %44,5 orana sahiptir. Toplam katılımcı sayısı ise 400 kişidir.

Ankete katılım gösteren bireylere ait yaş grup dağılımları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2 Katılımcıların Yaş Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Yaş	18-26	18	4,5
	27-35	132	33,0
	36-44	165	41,3
	45-53	65	16,2
	54-62	16	4,0
	63+	2	0,5
	Belirtmeyen	2	0,5
Toplam		400	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin çoğunluğu, 165 kişi ile 36-44 yaş grubu kişilerinden oluşmaktadır. Anketin büyük bir bölümünü (yaklaşık %74,3) 27-44 yaş grubundaki kişiler oluşturmuştur.

Ankete katılım gösteren bireylerin medeni durumlarına yönelik dağılımlarına Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3 Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Medeni Durum	Evli	316	79,0
	Bekâr	81	20,3
	Belirtmeyen	3	0,7
Toplam		400	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin 316’sı evli olup medeni durum içerisinde %79,0 orana sahiptirler. Bekârlar ise 81 kişi ile medeni durum içerisinde %20,3 orana sahiptirler. Yukarıda görüleceği üzere ankete katılım gösteren bireylerin çoğunluğunun evli olduğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılım gösteren bireylerin eğitim seviyesine yönelik dağılımlarına Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4 Katılımcıların Eğitim Seviyelerine Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Eğitim Seviyesi	Lise	4	1,0
	Ön Lisans	1	0,2
	Lisans	166	41,5
	Yüksek Lisans	83	20,8
	Doktora	146	36,5
Toplam		400	100

Ankete katılan bireylere yönelik eğitim durumları sorulduğunda, ilkokul ve ortaokul eğitim seçeneklerini işaretlemedikleri görülmüştür. Yukarıda görüleceği üzere, ankete katılım

gösteren bireylerin %41,5 oran ile en fazla lisans eğitimi aldıkları belirlenmiştir. İkinci sırada, %36,5 oran ile doktora eğitimi aldıkları, üçüncü sırada ise, %20,8 oran ile yüksek lisans eğitimi aldıkları tespit edilmiştir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek gruplarına yönelik dağılımlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5 Katılımcıların Meslek Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Meslek	Akademisyen	161	40,3
	Bankacı	45	11,2
	Öğretmen	194	48,5
Toplam		400	100

Tablo 5'te görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin meslek grupları içerisinde büyük bir bölümünü 194 kişi ile öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin kurumlara göre dağılımlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6 Katılımcıların Kurumlara Göre Dağılımları

Kategori	f	%
Liseler ve Ortaokullar	194	48,4
İbrahim Hakkı Fen Lisesi	17	4,2
Anadolu Liseleri	20	5,0
İmam-Hatip Liseleri	94	23,5
İmam-Hatip Ortaokulları	37	9,2
Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	20	5,0
Özel Fen ve Anadolu Lisesi	6	1,5
Erzurum Teknik Üniversitesi	161	40,3
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	27	6,8
Edebiyat Fakültesi	27	6,8
Sağlık Bilimler Fakültesi	26	6,5
Mühendislik Fakültesi	52	13,0
Fen Fakültesi	25	6,2
Spor Bilimleri Fakültesi	4	1,0
Bankalar	45	11,3
Toplam	400	100

Tablo 6'da görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin kurumlar içerisinde büyük bir bölümünü İmam-Hatip Liseleri Öğretmenleri oluştururken, Üniversite birimleri içerisinde büyük bir bölümünü ise Mühendislik Fakültesi Akademisyenlerinin oluşturduğu görülmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin aylık kazanç dağılımlarına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7 Katılımcıların Aylık Kazanç Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%
Aylık Kazanç	17.000-32.749	23	5,7
	32.750-48.499	148	37,0
	48.500-64.249	173	43,3
	64.250-79.999	28	7,0
	80.000+	23	5,7
	Belirtmeyen	5	1,3
Toplam		400	100

Tablo 7’de görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin aylık kazanç dağılımı içerisinde büyük bir bölümünü %80,3 oranında 32.750-64.249 TL alan bireyler oluşturmaktadır.

Katılımcıların Kripto Para Yatırımlarına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ankete katılım gösteren bireylerin kripto paralara yönelik bilgi düzeyleri ve kripto para kullanımına yönelik bulguları yer almaktadır.

Ankete katılım gösteren bireylerin; Yaş Grubu, Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Gruplar açısından kripto paraların bilinirliğine yönelik dağılımlarına Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8 Katılımcıların Yaş Grubu, Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Gruplar Açısından Kripto Paraların Bilinirliğine Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%	Kripto Paraların Bilinirliği (%)
Yaş	18-26	18	4,5	100
Grupları	27-35	132	33,0	100
Açısından	36-44	165	41,3	100
Kripto	45-53	65	16,2	100
Paraların	54-62	16	4,0	100
Bilinirliği	63+	2	0,5	100
	Belirtmeyen	2	0,5	100
Toplam		400	100	

Değişken	Kategori	f	%	Kripto Paraların Bilinirliği (%)
Eğitim	Lise	4	1,0	100
Seviyesi	Ön Lisans	1	0,2	100
Açısından	Lisans	166	41,5	100
Kripto	Yüksek Lisans	83	20,8	100
Paraların	Doktora	146	36,5	100

Bilinirliği		
Toplam	400	100

Değişken	Kategori	f	%	Kripto Paraların Bilinirliği (%)
Aylık	17.000-32.749	23	5,7	100
Kazanç	32.750-48.499	148	37,0	100
Açısından	48.500-64.249	173	43,3	100
Kripto	64.250-79.999	28	7,0	100
Paraların	80.000+	23	5,7	100
Bilinirliği	Belirtmeyen	5	1,3	100
Toplam		400	100	

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylerin %100’ü kripto para ifadesini duymuş ve kripto para ifadesini bilmektedirler. Kripto paraların bilinirliği; gerek yaş grubu açısından gerekse eğitim durumu ve aylık kazanç açısından herkes tarafından %100 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum bize kripto paraların bilinirliğinin katılımcıların; yaş, eğitim ve aylık kazançları ile paralel bir artış göstermediği ve her grup açısından bilindiği gerçeğini sunmaktadır.

Katılımcıların yatırımlarını gerçekleştirirken kullanmış oldukları teknolojik aletler ise Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9 Katılımcıların Yatırımlarını Gerçekleştirirken Kullanış Oldukları Teknolojik Aletler Açısından Kripto Paraların Bilinirliği ile İlgili Dağılımları

Değişken	Kategori	f	%	Kripto Paraların Bilinirliği (%)
Katılımcıların	Cep Telefonu	337	84,2	100
Yatırım	Tablet	1	0,2	100
Yaparken	Bilgisayar	39	9,8	100
Kullandıkları	Diğer	12	3,0	100
Teknolojik	Belirtmeyen	11	2,8	100
Aletler				
Toplam		400	100	

Tablo 9’dan anlaşılacağı üzere, ankete katılım gösteren bireyler yatırımlarını hangi teknolojik alet ile yaparsa yapsınlar, bütün katılımcılar kripto parayı %100 bilmektedirler. Bu durum bize katılımcıların yatırımlarını gerçekleştirirken kullanmış oldukları teknolojik aletler açısından kripto paraların bilinirliğinde bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grubu değişkeni bakımından kripto para ifadesini nerede duyduklarına yönelik dağılımları ise Tablo 10’da yer verilmiştir. Tablonun bütünlüğünün bozulmaması açısından kısaltma kullanılmıştır. Kısaltmalara yönelik bilgi

aşağıdaki gibidir.

İş Yeri(İY)'nde,

Arkadaş Ortamı(AO)'nda,

Sosyal Medya(SM)'da,

Diğer(D).

Tablo 10 Meslek Gruplarının Kripto Para İfadesini Nerede Duyduklarına Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Duydukları Yer	Akademisyen	161	İY(12)	7,4	40,3
			AO(70)	43,5	
			SM(66)	41,0	
			D(13)	8,1	
				%100	
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Duydukları Yer	Bankacı	45	İY(12)	26,7	11,2
			AO(16)	35,6	
			SM(15)	33,3	
			D(2)	4,4	
				%100	

Tablo 10(Devamı)

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Meslek					48,5
Gruplarının			İY(22)	11,3	5,5
Kripto	Öğretmen	194	AO(77)	39,7	19,2
Parayı			SM(79)	40,7	19,8
Duydukları			D(16)	8,3	4,0
Yer					
Toplam		400			100

Tablo 10'dan anlaşılabacağı üzere, akademisyenler kripto paraları %43,5 oran ile en fazla arkadaş ortamında duymuşlardır. Bankacılar ise kripto paraları %35,6 gibi bir oran ile akademisyenler ile benzer olarak arkadaş ortamında duyduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin kripto paraları duydukları ortam ise, akademisyenler ve bankacılar farklı olarak en fazla %40,7 oranı ile sosyal medyada gerçekleşmiştir. Ayrıca akademisyenler kripto paraları %84 oran ile en fazla arkadaş ortamında ve sosyal medyada duyması elde edilen bilgiler arasındadır. Bankacılar ise kripto paraların duyulma oranı %68,9 oran ile arkadaş ortamında ve sosyal medyada duyulması dikkat çekmektedir. Öğretmenler arasında kripto paraların duyulma oranı ise en fazla %84 oran ile arkadaş ortamında ve sosyal medyada duyulması elde edilen bilgiler arasındadır.

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere, kripto paraların 3 meslek grubu açısından ele alındığında akademisyenler ve bankacılar tarafından aynı ortamlarda duyulması(arkadaş ortamı) benzerlik gösterse de öğretmenlerin kripto parayı duydukları ortam bu iki meslek grubundan ayrılmaktadır. Ayrıca meslek grupları açısından kripto paraların ilk kez duyulduğu ortamlar göz önünde bulundurulduğunda, bankacılar iş gereği kripto parayı diğer meslek gruplarına kıyasla daha fazla iş yerlerinde duyması, bankacıların kripto paraları diğer meslek gruplarına kıyasla daha fazla kullanmasına yol açmıştır. Bu ifademizi destekleyen oranlar ise Tablo 18’de yer almaktadır. Ayrıca kripto paraların meslek grupları açısından en fazla duyulduğu ortamlara bakıldığında ise; kripto paraların duyulması en fazla 163 kişi ile arkadaş ortamında %40,8 oranı ile ilk sırada yer aldığı dikkat çekmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin, meslek grubu değişkeni bakımından kripto para ifadesini ilk kez hangi yılda duyduklarına yönelik dağılımları ise Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11 Meslek Gruplarının Kripto Para İfadesini Hangi Yılda Duyduklarına Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
					40,3
Meslek	Akademisyen	161	2008-2010(5)	3,1	1,3
Gruplarının		2011-2013(20)	12,4	5,0	
Kripto		2014-2016(38)	23,6	9,5	
Parayı		2017-2019(54)	33,5	13,5	
Duydukları		2020-2022(42)	26,1	10,5	
Yıl		2023+(2)	1,3	0,5	

Tablo 11(Devamı)

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran	
				(%)	(%)	
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Duydukları Yıl	Bankacı	45	2008-2010(5)	11,1	%100	11,2
			2011-2013(4)	8,9		1,2
			2014-2016(11)	24,5		1,0
			2017-2019(10)	22,2		2,7
			2020-2022(13)	28,9		2,5
			2023+(2)	4,4		3,3
						0,5
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Duydukları Yıl	Öğretmen	194	2008-2010(17)	8,8	%100	48,5
			2011-2013(13)	6,7		4,2
			2014-2016(25)	12,9		3,2
			2017-2019(51)	26,3		6,3
			2020-2022(76)	39,2		12,8
						19,0

	2023+(12)	6,1	3,0
Toplam	400		100

Tablo 11’de görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireyler arasında akademisyenler, kripto parayı en fazla 2017-2019 yılları arasında duyduklarını ifade etmişlerdir. Bankacılar ise kripto parayı en fazla 2020-2022 yılları arasında duyduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen bireyler ise kripto parayı en fazla bankacılar ile benzer olarak 2020-2022 yılları arasında duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 11’deki ifadelerden anlaşılacağı üzere, kripto paraların 3 meslek grubu açısından en fazla 2014-2022 tarihleri arasında duyulmaları her ne kadar 3 meslek grubu açısından benzerlik gösterse de kripto paraların ilk ortaya çıkış tarihinden itibaren en fazla bankacılar tarafından duyulması, bize bankacıların iş ortamlarından ötürü kripto paraya daha fazla aşina olduklarını göstermektedir. Bunun sonucunda bankacılar tarafından kripto paraların bilinirliğinin fazla olması, bankacıların diğer meslek gruplarından ayrışmasını sağlamaktadır. Kripto paraların meslek grupları açısından duyulduğu zaman aralıklarına bakıldığında ise; kripto paraların duyulduğu zaman aralığı en fazla 131 kişi ile 2020-2022 tarihleri arasında %32,8 oranı ile ilk sırada yer alması dikkat çekmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grubu değişkeni bakımından kripto para hakkındaki bilgi dağılımları ise Tablo 12’de yer almaktadır. Tablonun bütünlüğünün bozulmaması açısından kısaltma kullanılmıştır. Kısaltmalara yönelik bilgi aşağıdaki gibidir.

Çok Yüksek Düzeyde Bilgiye Sahibim(ÇYDBS),

Yüksek Düzeyde Bilgiye Sahibim(YDBS),

Orta Düzeyde Bilgiye Sahibim(ODBS),

Az Düzeyde Bilgiye Sahibim(ADBS),

Çok Az Düzeyde Bilgiye Sahibim(ÇADBS).

Tablo 12 Meslek Gruplarının Kripto Para Hakkında Bilgi Düzeyine Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran (%)	Genel Oran (%)
				40,4
		ÇYDBS(2)	1,2	0,5
		YDBS(11)	6,8	2,8
	Akademisyen 161	ODBS(31)	19,3	7,8
		ADBS(49)	30,4	12,3
		ÇADBS(68)	42,3	17,0
Meslek				11,2
Gruplarının		ÇYDBS(2)	4,4	0,5
Kripto Para		YDBS(2)	4,4	0,5
Hakkında	Bankacı 45	ODBS(11)	24,5	2,7

Bilgi Düzeyi		ADBS(17)	37,8	4,2
		ÇADBS(13)	28,9	3,3
				48,4
Öğretmen	194	ÇYDBS(3)	1,5	0,7
		YDBS(3)	1,5	0,7
		ODBS(32)	16,5	8,0
		ADBS(41)	21,2	10,2
		ÇADBS(115)	59,3	28,8
Toplam		400		100

Tablo 12’den anlaşılacağı üzere, ankete akademisyenler kendi grubu içerisinde %42,3 oranı ile çok az düzeyde bilgiye sahibim şeklinde ifade etmişlerdir. Akademisyenler kripto para hakkındaki bilgi düzeyini en fazla %72,7 oranı ile az düzeyde bilgiye sahibim ve çok az düzeyde bilgiye sahibim şeklinde ifade etmişlerdir. Kripto paralara yönelik bilgi düzeyi bankacılar tarafından incelendiğinde ise %37,8 oranı ile en fazla işaretledikleri seçenek; az düzeyde bilgiye sahibim şeklindedir. Kripto paraların bankacılar tarafından ifade edilen diğer bilgi düzeylerine bakıldığında ise en fazla %62,3 oranı ile orta düzeyde bilgiye sahibim ve az düzeyde bilgiye sahibim şeklinde ifade etmişlerdir. Kripto paralar hakkındaki bilgi düzeyi öğretmenler açısından incelendiğinde ise öğretmenler, en fazla %59,3’lük bir oran ile kripto para hakkındaki bilgi düzeylerini çok az düzeyde bilgiye sahibim şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin kripto para hakkındaki diğer bilgi düzeyleri incelendiğinde %80,5 gibi bir oran ile en fazla az düzeyde bilgiye sahibim ve çok az düzeyde bilgiye sahibim şeklinde ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere; kripto paralara yönelik bilgi düzeyleri akademisyen ve öğretmenler açısından benzerlik gösterse de bankacıların kripto paralar hakkındaki bilgi düzeyleri diğer meslek gruplarından ayrışmasını sağlamaktadır. Bu durum daha öncede ifade edildiği gibi bankacıların iş gereği kripto para hakkındaki bilgi düzeyleri, diğer meslek gruplarına kıyasla daha fazla bilgiye sahip olmalarına yol açmıştır. Ayrıca Tablo 12’den hareketle kripto paralara en fazla bankacılar tarafından ilgi gösterildiğini söylerken öğretmenlerin ve akademisyenlerin bu konu hakkında çekimser durduklarını dolayısıyla bankacılara kıyasla kripto para hakkında fazla bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Meslek gruplarının kripto paralar hakkındaki genel yüzde bilgi düzeylerine bakıldığında ise; kripto paralar hakkındaki bilgi düzeyi en fazla 196 kişi tarafından çok az düzeyde bilgiye sahibim ifadesini %49 oranı ile ilk sırada işaretlemişlerdir. Tüm bu bilgiler doğrultusunda meslek gruplarının kripto paralar hakkında fazla bilgi birikimine sahip olmaması, meslek gruplarının kripto paralara olan ilgisinin az olmasına dolayısıyla meslek gruplarının kripto paralar olan yaklaşımında çekimser davranmasına sebep olmuştur.

Ankete katılım gösteren bireylerin cinsiyet değişkeni bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 13’te yer verilmiştir.

Tablo 13 Cinsiyet Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	%
Kripto Para Kullanımı	Erkek	85	74,6
	Kadın	29	25,4

Toplam	114	100
---------------	------------	------------

Ankete katılan bireylere, “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna verilen cevaplarda cinsiyet değişkeni açısından en fazla 85 erkek %74,6 oran ile kripto para kullandığını ifade etmiştir. Bu durum bize kripto paraların kullanımının katılımcıların cinsiyet değişkeni ele alındığında erkeklerin kripto para kullanmaya daha yatkın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grubu değişkeni bakımından kripto paralara yönelik ilk yatırım işlemlerini gösteren dağılımlar ise Tablo 14’te yer verilmiştir.

Tablo 14 Meslek Grubu Değişkeni Bakımından Kripto Paralara Yönelik İlk Yatırım Tarihine Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran	
(%)					(%)	
Meslek	Akademisyen	45	2009-2013(2)	4,5	%100	39,5
			2014-2018(9)	20,0		1,8
			2019-2023(33)	73,3		7,9
			2024+(1)	2,2		28,9
						0,9
Gruplarının						20,1
Kripto Paraya	Bankacı	23	2009-2013(0)	0,0	%100	0,0
Yönelik			2014-2018(0)	0,0		0,0
İlk			2019-2023(20)	87,0		17,5
Yatırımları			2024+(3)	13,0		2,6
						40,4
	Öğretmen	46	2009-2013(4)	8,7	%100	3,5
			2014-2018(7)	15,2		6,2
			2019-2023(30)	65,2		26,3
			2024+(5)	10,9		4,4
Toplam		114				100

Tablo 14’ten anlaşılabacağı üzere, ankete katılım gösteren bireyler; kripto paralara yönelik ilk yatırımını kendi grupları içerisinde akademisyenler en fazla %73,3 oran ile 2019-2023 tarihleri arasında yatırım yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bankacılar, kripto paralara yönelik ilk yatırımlarını %87 oranı ile en fazla 2019-2023 tarihleri arasında gerçekleştirmişlerdir. Öğretmenler ise, %65,2 oranı ile en fazla 2019-2023 tarihleri arasında yatırımlarını gerçekleştirmiştir. Bu ifadelerden anlaşılabacağı üzere, kripto paralara yönelik yatırım tarihleri 3 grup açısından en fazla 2019-2023 zaman diliminde yapılmıştır. Kripto paralara yönelik yatırımın en fazla 2019-2023 yılları arasında olması; dünyayı etkisi altına alan COVID-19 Pandemi sürecinin, yatırımcılar tarafından kripto paraların yeni bir yatırım fırsatı olarak görülmesi, kripto paralara yönelik eğilimi olumlu etkilediği söylenebilir. Tablo 14’ten yola çıkarak, meslek gruplarının kripto paralara yönelik yatırımlarında genel orana bakıldığında ise; kripto paralara yönelik ilk yatırım en fazla 2019-2023 tarihleri arasında toplam 83 kişi

tarafından yapıldığı görülmektedir. 2019-2023 tarihleri arasında 83 kişi tarafından yapılan yatırım %72,7 oranı ile ilk sırada yer almaktadır.

Ankete katılım gösteren bireylerin yaş grupları değişkeni bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 15’te yer verilmiştir.

Tablo 15 Yaş Grubu Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Yaş Grupları Açısından Kripto Para Kullanımı	18-26	18	Evet(9)	50,0	4,6
			Hayır(9)	50,0	2,3
	27-35	132	Evet(40)	30,3	33,2
			Hayır(92)	69,7	10,1
	36-44	165	Evet(47)	28,5	41,4
			Hayır(118)	71,5	11,8
	45-53	65	Evet(13)	20,0	16,4
			Hayır(52)	80,0	3,3
	54-62	16	Evet(2)	12,5	4,0
			Hayır(14)	87,5	0,5
	63+	2	Evet(1)	50,0	0,4
			Hayır(1)	50,0	0,2
Toplam		398			100

Tablo 15’ten anlaşılaacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylere; “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna yönelik cevaplarda katılımcıların kendi yaş grupları açısından kripto paralara yönelik yatırım yapmada en fazla 18-26 yaş grubundaki kişiler ve 63+ yaş grubundaki kişilerin olması dikkat çekmektedir. 63+ yaş grubunda yer alan 2 kişi örneklemini tam olarak ifade edemeyeceği için gençler ile karşılaştırıldığında, gençler daha fazla etkiye sahiptir. Kripto paralara yönelik yatırımlarda yaş gruplarının genel orana bakıldığında ise, en

fazla oran %11,8 oranı ile 36-44 yaş grubundaki kişilere ait olduğu görülmektedir. Kripto paralara yönelik yatırımlarda yaş grubu değişkeni açısından en fazla 87 kişi den oluşan 27-44 yaş grubundaki katılımcıların %21,9 oranı ile kripto paralara yatırım yaptığı görülmektedir. Bunlara ilaveten yaş değişkeni açısından kripto paralara yönelik yatırımlarda genel oran dilimine bakıldığında ise, 54-62 yaş grubundaki katılımcıların 18-26 yaş grubunda yatırım yapan katılımcılara kıyasla daha az orana sahip olmaları; bize yaşlı katılımcıların genç katılımcılara kıyasla daha az risk almak istediklerini ifade eder nitelikte olması dikkat çekmektedir. Ayrıca dikkat edilmesi gereken başka bir husus ise katılımcıların yaşları ilerledikçe kripto paraya yönelik eğilimde bir azalma olduğu görülmektedir. Tablo 9'dan da yola çıkarak, yatırımcıların büyük bir çoğunluğunun, yatırımlarını cep telefon ile yapmaları bize kripto paraların yaygınlaşmasında teknolojinin öneminin büyük bir etken olduğunun göstergesidir. Bu ifadeye ek olarak Tablo 15'te de görüldüğü üzere, "kripto paraların kullanılmasında gençler önemli bir rol oynamaktadır" yorumu yapılabilir.

Ankete katılım gösteren bireylerin medeni durum değişkeni bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 16'da yer verilmiştir.

Tablo 16 Medeni Durum Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Medeni Durum Açısından Kripto Para Kullanımı	Evli	316	Evet(87)	27,5	79,6
			Hayır(229)	72,5	21,9
	Bekâr	81	Evet(26)	32,1	20,4
			Hayır(55)	67,9	6,5
Toplam		397			100

Ankete katılan bireylere, "bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?" Sorusuna verilen cevaplarda katılımcıların medeni durum değişkeni açısından 284 kişi kripto para kullanmadığını ifade etmiştir. Bu sayı medeni durum değişkeni içerisinde kripto para kullanımında toplamda %71,6 orana sahiptir. Tablo 16'da görüldüğü üzere; ankete katılım gösteren bireylerin medeni durum değişkeni içerisinde en fazla evli bireyler yer almakta ve 87 kişi kripto para kullandığını ifade etmiştir.

Yukarıdan anlaşılabacağı üzere, evli olan bireylerde kripto para kullanımı, bekâr bireylere kıyasla yaklaşık 3 kat daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin eğitim seviyeleri bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 17'de yer verilmiştir.

Tablo 17 Eğitim Seviyesi Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Eğitim Seviyesi Açısından Kripto Para Kullanımı	Lise	4	Evet(2)	50,0	0,5
			Hayır(2)	50,0	0,5
	Ön Lisans	1	Evet(0)	0,0	0,0
			Hayır(1)	100,0	0,2
	Eğitim Seviyesi Açısından Kripto Para Kullanımı				41,6
	Lisans	166	Evet(47)	28,3	11,8
			Hayır(119)	71,7	29,8
	Yüksek Lisans	83	Evet(25)	30,1	6,2
			Hayır(58)	69,9	14,5
	Doktora	146	Evet(40)	27,4	10,0
			Hayır(106)	72,6	26,5
Toplam		400			100

Ankete katılan bireylere, “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna verilen cevaplarda katılımcıların eğitim durumu değişkeni açısından 286 katılımcı kripto para kullanmadığını ifade etmiş ve bu sayı eğitim durumu içerisinde kripto para kullanımında toplamda %71,5 orana sahiptir.

Tablo 17’den anlaşılabacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylerin; Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Eğitim grupları arasında en fazla Yüksek Lisans eğitimi alan kişiler tarafından kullanıldığı gözlemlenirken, genel yüzdelik dilim açısından en fazla oran ise Lisans eğitim grupları arasında yer alan bireylerin oluşturması dikkat çekmektedir. Kripto para kullanımının eğitim grupları açısından genel yüzdelik dilimlerine bakıldığında ise en fazla kripto para kullanımı, Lisans eğitimi alan bireylerin yaklaşık %12’lik bir oranla çoğunluğu oluşturdukları gözlemlenmiştir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grupları bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 18’de yer verilmiştir.

Tablo 18 Meslek Grupları Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran (%)	Genel Oran (%)
Meslek Grupları Açısından Kripto Para Kullanımı	Akademisyen	161	Evet(45) 28,0	40,3
			Hayır(116) 72,0	11,3
	Bankacı	45	Evet(23) 51,1	11,2
			Hayır(22) 48,9	5,7
	Öğretmen	194	Evet(46) 23,7	48,5
			Hayır(148) 76,3	11,5
Toplam		400		100

Ankete katılan bireylere, “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna verilen cevaplarda katılımcıların meslek grupları değişkeni açısından 286 katılımcı kripto para kullanmadığını belirtmiş ve bu sayı grup içinde kripto para kullanımında toplamda %71,5’tir.

Tablo 18’den anlaşılacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylerin “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna yönelik cevaplarda kendi meslek grupları içersinde %51,1 oran ile en fazla bankacı bireyler yer almıştır. Ayrıca meslek grupları açısından kripto para kullanımında genel yüzdelik dilimde ise en fazla oran %11,5 oranı ile öğretmenlere aittir. Kripto paraların meslek grupları açısından kullanılma oranı ise %28,5 olarak elde edilmiştir.

Ankete katılım gösteren bireylerin aylık kazanç değişkeni bakımından kripto para kullanım dağılımları ise Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 19 Aylık Kazanç Değişkeni Bakımından Kripto Para Kullanımına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran (%)	Genel Oran (%)
Aylık Kazanç Değişkeni Açısından Kripto Para	17.000	23	Evet(8) 34,8	5,8
	-		Hayır(15) 65,2	2,0
	32.749			3,8
Toplam				37,5

Kullanımı	32.750	Evet(35)	23,6	8,9
	-	148		
	48.499	Hayır(113)	76,4	28,6
			%100	

Tablo 19(Devamı)

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran (%)	Genel Oran (%)
Aylık				43,8
Kazanç	48.500	Evet(52)	30,1	13,2
Değişkeni	-	173		
Açısından	64.249	Hayır(121)	69,9	30,6
			%100	
Kripto Para				7,1
Kullanımı	64.250	Evet(8)	28,6	2,0
	-	28		
	79.999	Hayır(20)	71,4	5,1
			%100	
				5,8
	80.000+	Evet(9)	39,1	2,3
		23		
		Hayır(14)	60,9	3,5
			%100	
Toplam		395		100

Ankete katılan bireylere, “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna aylık kazanç değişkeni açısından kripto para kullanımına yönelik evet seçeneğini işaretleyen 112 kişi olduğu anlaşılmaktadır. 112 kişi aylık kazanç değişkeni içerisinde kripto para kullanımında %28,4 oranına sahiptir.

Tablo 19’den anlaşılacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylerin, “bu zamana kadar hiç kripto para kullandınız mı?” Sorusuna yönelik cevaplarda aylık kazanç grupları içerisinde %39,1 oranı ile en fazla 80.000+ bireyler yer almıştır. Ayrıca aylık kazanç grupları açısından kripto para kullanımında genel yüzdelik diliminde ise en yüksek oran %13,2 oranı ile 48.500-64.249TL alan bireylere aittir. Araştırmamıza katılan bireylerin %81,3 gibi bir çoğunluğu 32.750-64.249TL alan bireylerden oluşmakta ve %22,1 oranı ile 32.750-64.249TL alan bireyler kripto para kullanmaktadır. Ayrıca 80.000+ alan 23 katılımcı ve 17.000-32.749TL alan 23 katılımcının kripto paralara yönelik yatırım oranları karşılaştırıldığında ise genel yüzdelik açısından 80.000+ alan bireyler, 17.000-32.749TL alan bireylere kıyasla daha fazla orana sahip olması dikkat çekmektedir. Bu durum bize bireylerin aylık kazançlarının artması durumunda kripto paraya yönelik eğiliminin arttığını göstermektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin cinsiyet değişkeni açısından kripto para yatırımlarını hangi amaç doğrultusunda yaptıklarına yönelik dağılım ise Tablo 20’de yer verilmiştir. Tablonun bütünlüğünün bozulmaması açısından kısaltma kullanılmıştır. Kısaltmalara yönelik bilgi aşağıdaki gibidir.

Yüksek Getiri(YG),

Gelecekte Yaygınlaşma(GY),

Diğer(D).

Tablo 20 Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Açısından Kripto Para Yatırımlarını Hangi Amaç Doğrultusunda Yaptıklarına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	%
Katılımcıların Cinsiyet Açısından Kripto Para Kullanımı	Erkek	Evet	85
		Hayır	137
	Kadın	Evet	29
		Hayır	149
Toplam		400	100

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran (%)	Genel Oran (%)
Cinsiyet Açısından Kripto Para Kullanımına Yönelik Amaçlar	Erkek	YG	48	56,5
		GY	34	40,0
		D	3	3,5
	Kadın	YG	10	34,5
		GY	17	58,6
		D	2	6,9
Toplam		114		100

Tablo 20’de görüldüğü üzere, 400 katılımcıdan sadece 114’ü kripto para kullanmakta iken bu sayı %28,4 oranına karşılık gelmektedir. Kripto para kullanımı kadınlara kıyasla erkeklerde daha fazla yaygın olduğu görülmektedir.

Kripto paraların kullanım amaçlarına bakıldığında; erkekler kripto parayı en fazla yüksek getiri amacı ile kullanmakta iken kadınlar arasında kripto paraların gelecekte yaygınlaşma düşüncesi ile kullanmayı tercih etmeleri dikkat çekmektedir. Tablo 20’den anlaşılabacağı üzere, ankete katılan bireylerin çoğunluğu, kripto paraları yüksek getiri amacı ile kullandıkları dikkat çekmektedir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grupları değişkeni açısından kripto para yatırımlarını hangi amaç doğrultusunda yaptıklarına yönelik dağılım ise Tablo 21’de yer verilmiştir. Tablonun bütünlüğünün bozulmaması açısından kısaltma kullanılmıştır. Kısaltmalara yönelik bilgi aşağıdaki gibidir.

Yüksek Getiri(YG),

Gelecekte Yaygınlaşma(GY),
Diğer(D).

Tablo 21 Katılımcıların Meslek Grupları Değişkeni Açısından Kripto Para Yatırımlarını Hangi Amaç Doğrultusunda Yaptıklarına Yönelik Dağılım

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran			Genel Oran
				(%)		(%)
Meslek Grupları	Akademisyen	45	YG(20)	44,4	%100	39,5
			GY(24)	53,4		17,5
						21,1
			D(1)	2,2		0,9
Grupları						20,2
Açısından Kripto Para Kullanımına	Bankacı	23	YG(14)	60,9	%100	12,3
			GY(9)	39,1		7,9
			D(0)	0,0		0,0
Yönelik Amaçlar						40,3
	Öğretmen	46	YG(24)	52,2	%100	21,0
			GY(18)	39,1		15,8
			D(4)	8,7		3,5
Toplam		114				100

Tablo 21’den anlaşılabacağı üzere, ankete katılım gösteren bireylere, “Hangi amaçla kripto para kullanımını tercih edersiniz?” Sorusuna yönelik cevaplarda en fazla kendi grupları içerisinde bankacılar yaklaşık %61 oran ile kripto paraları en fazla yüksek getiri amacı ile kullanmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Diğer meslek gruplarının kripto paraları kullanma oranları ise; sırası ile akademisyenler en fazla %53,4 oran ile gelecekte yaygınlaşma amacı ile, öğretmenler ise %52,2 oran ile en fazla yüksek getiri amacı ile kripto paraları kullanma amacı ile yatırım yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden anlaşılabacağı üzere, kripto paraların kullanılma amacına yönelik meslek grupları arasında öğretmen ve bankacıların gelir düzeyleri, akademisyenlere kıyasla daha az olduğundan dolayı bankacıların ve öğretmenlerin kripto paralardan yüksek getiri elde etme amacı ile yatırım yaptıklarını göstermektedir. Meslek gruplarının kripto paraları kullanma amacına yönelik genel yüzdelik dilimlerine bakıldığında ise ilk sırada %50,8 oranı ile yüksek getiri amacı yer almaktadır.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grubu değişkeni bakımından kripto paraları kullanmama nedenlerine yönelik dağılımlar ise Tablo 22’de yer almaktadır.

Not: En çok tekrar eden nedenlere yer verilmiştir. Aynı nedeni gerekçe göstermeyen 3’ten az kişiler diğer başlığı altında analiz edilmiştir.

Tablo 22 Meslek Gruplarının Kripto Paraları Neden Kullanmadıklarına Yönelik Dağılımları

Değişken	Kategori	f
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Kullanmama Nedenleri		106
	Caiz Olmadığını Düşünüyorum	7
	Güvenmiyorum	42
	İlgimi Çekmedi	19
	Riskli	8
	Yeterli Bilgiye Sahip Olmadığım İçin	16
	Diğer	14
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Kullanmama Nedenleri		17
	Güvenmiyorum	6
	İlgimi Çekmedi	6
	Riskli	3
	Diğer	2
Meslek Gruplarının Kripto Parayı Kullanmama Nedenleri		104
	Caiz Olmadığını Düşünüyorum	9
	Güvenmiyorum	41
	Haram	8
	İlgimi Çekmedi	17
	Riskli	5
	Yeterli Bilgiye Sahip Olmadığım İçin	9
	Diğer	15
Toplam		227

Ankete katılan 400 birey arasında sadece 227 birey kripto para kullanamama nedenini ifade etmiştir. Kripto para kullanmama nedenleri arasında akademisyenler en fazla güvenmiyorum ifadesini dile getirmiştir. Bankacılar ise güvenmiyorum ve ilgimi çekmiyorum ifadesini eşit sayıda kullanmışlardır. Kripto para kullanmama nedenleri öğretmenler arasında ise en fazla güvenmiyorum seçeneği çok fazla bir sayıda göze çarpmaktadır. Dolayısıyla her 3 meslek grubu açısından kripto paraya olan güvensizlikten dolayı 227 katılımcı kripto paralara yatırım yapmamayı tercih etmiştir.

Ankete katılım gösteren bireylerin meslek grubu değişkeni bakımından, “kripto paraların ortaya çıkışı ile diğer yatırım varlıklarındaki pay azaldı mı?” Sorusuna yönelik dağılımlar ise Tablo 23’te yer almaktadır.

Tablo 23 Meslek Grubu Değişkeni Bakımından Kripto Paraların Ortaya Çıkışı ile Diğer Yatırım Varlıklarındaki Pay Azaldı mı? Sorusuna Yönelik Dağılımlar

Değişken	Kategori	f	Değişken İçerisindeki Oran		Genel Oran
			(%)		(%)
Kripto Paraların Ortaya Çıkışı ile Diğer Yatırım Varlıklarındaki Yatırım Payı Azaldı mı?	Akademisyen	145	Evet(51)	35,2	39,8
			%100		
			Hayır(94)	64,8	14,0
					25,8
	Bankacı	44	Evet(21)	47,7	12,0
			%100		
			Hayır(23)	52,3	5,7
					6,3
	Öğretmen	176	Evet(71)	40,3	48,2
			%100		
			Hayır(105)	59,7	19,4
					28,8
Toplam		365			100

Tablo 23’te görüldüğü üzere, ankete katılım gösteren bireylerin, “kripto paraların ortaya çıkışı ile diğer yatırım varlıklarındaki pay azaldı mı?” Sorusuna kendi grupları içerisinde en fazla bankacılar %47,7 oranı ile evet cevabı verdikleri gözlemlenmiştir. Bu durum bankacıların diğer meslek grupları içerisinde ayrışmasını sağlamaktadır. Genel yüzdelik dağılıma bakıldığında ise evet seçeneği en fazla %19,4 oranıyla öğretmenlere aittir.

Bir araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik derecesi Cronbach’s Alpha değeri ile ifade edilir. Cronbach’s Alpha değerinin 0,70 ve üzerinde bir yüzdeye sahip olması, ölçeğin güvenilirlik açısından iyi olarak nitelendirilmesini sağlar(Kılıç, 2016, s. 47-48).

Cronbach’s Alpha değeri;

0,81<a<1,00 arasında yüksek güvenilirlik,

0,61<a<0,80 arasında ise orta güvenilirlik,

0,41<a<0,60 düşük güvenilirlik,

0,00<a<0,40 arasında ise güvenilir değildir.

Yapılan ankette 15 sorudan oluşan ölçek için güvenilirlik analiz sonuçları Tablo 24’te yer verilmiştir.

Tablo 24 Güvenilirlik Analizi

Cronbach’s Alpha	Cronbach’s Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,836	,841	15

Tablo 24’ten ankette uygulanan ölçeğin güvenilirlik düzeyi yapılan analiz sonucu

Cronbach's Alpha değeri 0,836 çıkmıştır. Buna göre ölçek yüksek düzeyde güvenilir çıkmıştır.

Frekans Analizi

Tablo 25 Kripto Para Farkındalık Ölçeğine Ait Frekans Dağılımı

Görüşler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kripto paralar güvenilir yatırım araçlarıdır.	160	40	80	20	108	27	32	8	20	5
İnternet kullanımının artması kripto paralarda işlem sayısını ve tutarını artırır.	52	13	40	10	90	22,5	167	41,8	51	12,8
Bitcoin ve diğer kripto paralar itibari paralara birer seçenektir.	78	19,5	80	20	136	34	86	21,5	20	5
Bölgesel gelişmişlik kripto para kullanımını etkiler.	41	10,3	46	11,5	111	27,8	150	37,5	41	10,3
Kripto paralara yatırım yapmak için kripto paraların son 1 aylık işlem verileri yatırım yapmam için yeterlidir.	122	30,5	87	21,8	146	36,5	24	6	16	4
Bir varlığa yatırım yaparken dini emirlerden etkilenirim.	50	12,5	30	7,5	73	18,3	93	23,3	152	38
Kripto para ve kripto paralara benzer yeni nesil teknolojik gelişmelerin dini inançlarım açısından uygunluğu benim için önemlidir.	48	12	32	8	72	18	98	24,5	150	37,5
İletişim kanallarının yaygınlaşması kripto para kullanımını olumlu etkiler.	30	7,5	26	6,5	117	29,3	158	39,5	69	17,3
Kripto paranın sunmuş olduğu avantajlar kripto paraya yatırım yapmamı sağlar.	96	24	67	16,8	123	30,8	81	20,3	31	7,8
Kripto paralar kısa vadeli yatırım aracıdır.	70	17,5	68	17	175	43,8	58	14,5	26	6,5
Kripto paralar uzun vadeli yatırım aracıdır.	58	14,5	51	12,8	178	44,5	67	16,8	43	10,8
Kripto paralar diğer yatırım varlıkları ile karşılaştırıldığında yatırımcısının daha fazla kâr elde etmesini sağlar.	64	16	52	13	203	50,8	52	13	25	6,3

Tablo 25(Devamı)

Görüşler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kripto paralar ile ilgili ülke yasaları kripto para kullanımını etkiler.	36	9	22	5,5	112	28	151	37,8	78	19,5
Türkiye kendine ait kripto para çıkarırsa kullanırım.	95	23,8	44	11	163	40,8	59	14,8	37	9,3
Kripto paralar ve diğer yatırım araçları arasında bir tercih yapmam istenirse tercihim kriptoparalardan yana kullanırım.	147	36,8	105	26,3	100	25	30	7,5	18	4,5

Katılımcıların kripto para ile ilgili görüş ifadelerinin dağılımına bakıldığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

“Kripto paralar güvenilir yatırım araçlarıdır” görüşüne, katılımcıların %40’ı kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %27’si kararsızım, %8’i katılıyorum, %5’i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%60) “kripto paralar güvenilir yatırım araçlarıdır” ifadesini çoğunlukla kabul etmemişlerdir.

“İnternet kullanımının artması kripto paralarda işlem sayısını ve tutarını artırır” görüşüne, katılımcıların %13’ü kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum, %22,5’i kararsızım, %41,8’i katılıyorum, %12,8’i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%54,6) “internet kullanımının artması kripto paralarda işlem sayısını ve tutarını artırır” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir.

“Bitcoin ve diğer kripto paralar itibari paralara birer seçenektir” görüşüne, katılımcıların %19,5’i kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %34’ü kararsızım %21,5’i katılıyorum, %5’i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%39,5) “bitcoin ve diğer kripto paralar itibari paralara birer seçenektir” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir. Buna ilaveten kararsızım ifadesini işaretleyen bireyler ise azımsanamayacak derecede fazladır. Bu durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması durumunda ise sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%19,5 + \%20 = \%39,5$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%5 + \%21,5 = \%26,5$$

$$\text{Kararsızım} = \%34$$

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum'a devredilen kısım} = (39,5/66) \times 34$$

$$39,5 + 26,5 = 66$$

$$= 0,59848484848 \times 34$$

$$= 20,3484848483$$

Bulunan rakamı en yakın onluğa yuvarlayacak olursak cevap %20,3 olur.

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum'a devredilen kısım} = (26,5/66) \times 34$$

$$= 0,40151515151 \times 34$$

$$= 13,6515151513$$

Bulunan rakamı en yakın onluğa yuvarlayacak olursak cevap %13,7 olur.

Sonuç olarak;

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%39,5 + \%20,3 = \%59,8$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%26,5 + \%13,7 = \%40,2 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %59,8 gibi bir katılımcı çoğunluğu, “bitcoin ve diğer kripto paralar itibari paralara birer seçenektir” görüşüne, olumsuz cevap vermişlerdir.

“Bölgesel gelişmişlik kripto para kullanımını etkiler” görüşüne, katılımcıların %10,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %11,5’i katılmıyorum, %27,8’i kararsızım, %37,5’i katılıyorum, %10,3’i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %2,8’i bu soruya cevap vermemiş olup soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%47,8) “bölgesel gelişmişlik kripto para kullanımını etkiler” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir. Buna ilaveten kararsızım ifadesini işaretleyen bireyler ise azımsanamayacak derecede fazladır. Bu durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması durumunda yukarıdaki gibi yapılan matematiksel hesaplamalardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%21,8 + \%8,7 = \%30,5$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%47,8 + \%19,1 = \%66,9 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %66,9 gibi bir katılımcı çoğunluğu, “bölgesel gelişmişlik kripto para kullanımını etkiler” görüşüne, olumlu cevap vermişlerdir.

“Kripto paralara yatırım yapmak için kripto paraların son 1 aylık işlem verileri yatırım yapmam için yeterlidir” görüşüne, katılımcıların %30,5’i kesinlikle katılmıyorum, %21,8’i katılmıyorum, %36,5’i kararsızım, %6’sı katılıyorum, %4’ü ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %1,3’ü ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%52,3) “kripto paralara yatırım yapmak için kripto paraların son 1 aylık işlem verileri yatırım yapmam için yeterlidir” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir.

“Bir varlığa yatırım yaparken dini emirlerden etkilenirim” görüşüne, katılımcıların %12,5’i kesinlikle katılmıyorum, %7,5’i katılmıyorum, %18,3’ü kararsızım, %23,3’ü katılıyorum, %38’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,5’i ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%61,3) “bir varlığa yatırım yaparken dini emirlerden etkilenirim” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir.

“Kripto para ve kripto paralara benzer yeni nesil teknolojik gelişmelerin dini inançlarım açısından uygunluğu benim için önemlidir” görüşüne, katılımcıların %12’si kesinlikle

katılmıyorum, %8'i katılmıyorum, %18'i kararsızım, %24,5'i katılıyorum, %37,5'i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%62) "kripto para ve kripto paralara benzer yeni nesil teknolojik gelişmelerin dini inançlarım açısından uygunluğu benim için önemlidir" ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir.

"İletişim kanallarının yaygınlaşması kripto para kullanımını olumlu etkiler" görüşüne, katılımcıların %7,5'i kesinlikle katılmıyorum, %6,5'i katılmıyorum, %29,3'ü kararsızım, %39,5'i katılıyorum, %17,3'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%56,8) "iletişim kanallarının yaygınlaşması kripto para kullanımını olumlu etkiler" ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir.

"Kripto paranın sunmuş olduğu avantajlar kripto paraya yatırım yapmamı sağlar" görüşüne, katılımcıların %24'ü kesinlikle katılmıyorum, %16,8'i katılmıyorum, %30,8'i kararsızım, %20,3'ü katılıyorum, %7,8'i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,5'i ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%40,8) "kripto paranın sunmuş olduğu avantajlar kripto paraya yatırım yapmamı sağlar" ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir. Buna ilaveten, kararsızım ifadesini işaretleyen bireyler ise azımsanamayacak boyuttadır. Bu durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması durumunda yukarıdaki gibi yapılan matematiksel hesaplamalardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%40,8 + \%18,2 = \%59$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%28,1 + \%12,6 = \%40,7 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %59 gibi bir katılımcı çoğunluğu, "kripto paranın sunmuş olduğu avantajlar kripto paraya yatırım yapmamı sağlar" görüşüne, yüksek bir oran ile olumsuz bir cevap vermişlerdir.

"Kripto paralar kısa vadeli yatırım aracıdır" görüşüne, katılımcıların %17,5'i kesinlikle katılmıyorum, %17'si katılmıyorum, %43,8'i kararsızım, %14,5'i katılıyorum %6,5'i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,8'i ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%34,5) "kripto paralar kısa vadeli yatırım aracıdır" ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir. Kararsızım ifadesinin yüksek oranda olması bize katılımcıların kripto para hakkında fazla bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Kararsızım ifadesinin yüksek bir orana sahip olması durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması durumunda daha önce yapılan matematiksel hesaplamalardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%34,5 + \%27,2 = \%61,7$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%21 + \%16,6 = \%37,6 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %61,7 gibi bir katılımcı çoğunluğu, "kripto paralar kısa vadeli yatırım aracıdır" görüşüne, yüksek bir oran ile olumsuz cevap vermişlerdir.

"Kripto paralar uzun vadeli yatırım aracıdır" görüşüne, katılımcıların %14,5'i kesinlikle katılmıyorum, %12,8'i katılmıyorum, %44,5'i kararsızım, %16,8'i katılıyorum, %10,8'i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,8'i ise bu soruya cevap

vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcılar çoğunlukla(%27,6) “kripto paralar uzun vadeli yatırım aracıdır” ifadesini %0,3 bir olumlu fark ile kabul etmişlerdir. Buna ilaveten kararsızım ifadesini işaretleyen bireyler ise azımsanamayacak derecede çok fazla bir boyuta sahiptir. Bu durum bize katılımcıların kripto para hakkında fazla bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Kararsızım ifadesinin yüksek bir orana sahip olması durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması durumunda ve matematiksel hesaplamardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%27,3 + \%22,1 = \%49,4$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%27,6 + \%22,4 = \%50 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %50 gibi bir katılımcı çoğunluğu, “kripto paralar uzun vadeli yatırım aracıdır” görüşüne, yüksek bir oran ile olumlu cevap vermişlerdir.

“Kripto paralar diğer yatırım varlıkları ile karşılaştırıldığında yatırımcısının daha fazla kâr elde etmesini sağlar” görüşü için katılımcıların %16’sı kesinlikle katılmıyorum, %13’ü katılmıyorum, %50,8’i kararsızım, %13’ü katılıyorum, %6,3’ü ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %1’i ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%29) “kripto paralar diğer yatırım varlıkları ile karşılaştırıldığında yatırımcısının daha fazla kâr elde etmesini sağlar” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir. Bu bilgilerden yola çıkarak kararsızım ifadesinin çok yüksek oranda olması bize katılımcıların kripto para hakkında fazla bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Kararsızım ifadesinin yüksek bir orana sahip olması durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar dâhilinde paylaştırılması ve yapılan matematiksel hesaplamalardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%29 + \%30,5 = \%59,5$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%19,3 + \%20,3 = \%39,6 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %59,5 gibi bir katılımcı çoğunluğu, “kripto paralar diğer yatırım varlıkları ile karşılaştırıldığında yatırımcısının daha fazla kâr elde etmesini sağlar” görüşüne, yüksek bir oran ile olumsuz cevap vermişlerdir.

“Kripto paralar ile ilgili ülke yasaları kripto para kullanımını etkiler” görüşü için katılımcıların %9’u kesinlikle katılmıyorum, %5,5’i katılmıyorum, %28’i kararsızım, %37,8’i katılıyorum, %19,5’i ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,3’ü ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%57,3) “kripto paralar ile ilgili ülke yasaları kripto para kullanımını etkiler” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmişlerdir.

“Türkiye kendine ait kripto para çıkarırsa kullanırım” görüşü için katılımcıların %23,8’i kesinlikle katılmıyorum, %11’i katılmıyorum, %40,8’i kararsızım, %14,8’i katılıyorum, %9,3’ü ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların %0,5’i ise bu soruya cevap vermemiş ve soruyu boş bırakmışlardır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların %34,8’i “Türkiye kendine ait kripto para çıkarırsa kullanırım” ifadesini kabul etmemişlerdir. Kararsızım ifadesinin yüksek oranda olması bize katılımcıların kripto para hakkında fazla bilgiye sahip olmadığını ve Türkiye’nin bu konu hakkında öngörülen adımı atmaması, katılımcıların bu görüş hakkında kararsız kaldıklarını göstermektedir. Kararsızım ifadesinin yüksek bir orana sahip olması durumu göz önünde bulundurarak kararsızım ifadesinin oranlar

dâhilinde paylaştırılması durumunda daha önce yapılan matematiksel hesaplamalardan sonra sonuç şu şekilde olacaktır.

$$\text{Kesinlikle Katılmıyorum} + \text{Katılmıyorum} = \%34,8 + \%24,1 = \%58,9$$

$$\text{Kesinlikle Katılıyorum} + \text{Katılıyorum} = \%24,1 + \%16,7 = \%40,8 \text{ olacaktır.}$$

Böylelikle yaklaşık %58,9 gibi bir katılımcı çoğunluğu, “Türkiye kendine ait kripto para çıkarırsa kullanırım” görüşüne, yüksek bir oran ile olumsuz cevap vermişlerdir.

“Kripto paralar ve diğer yatırım araçları arasında bir tercih yapmam istenirse tercihim kriptoparalardan yana kullanırım” görüşüne, katılımcıların %36,8’i kesinlikle katılmıyorum, %26,3’i katılmıyorum, %25’i kararsızım, %7,5’i katılıyorum, %4,5’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu(%63,1) “kripto paralar ve diğer yatırım araçları arasında bir tercih yapmam istenirse tercihim kriptoparalardan yana kullanırım” ifadesini çoğunluk olarak kabul etmemişlerdir.

SONUÇ

Araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılanların %55,5’ini erkekler oluşturmuştur.
- Araştırma verilerinin sonucunda ankete katılım gösteren bireylerin çoğunluğu 36-44 yaş arasındaki kişilerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri açısından incelendiği diğer husus medeni durumlarıdır. Yapılan anket verilerinin sonuçlarına göre, araştırmaya katılan bireylerin %79’unu evli bireyler oluşturmaktadır.
- Araştırma verilerinin sonucunda ankete katılım gösteren bireylerin en fazla Lisans Eğitimi aldıkları belirlenmiştir.
- Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri açısından incelendiği diğer husus ise meslek grubu durumlarıdır. Ankete katılım gösteren bireylerin büyük bir bölümünü öğretmenlerin oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Araştırma verilerinin sonucunda, ankete katılım gösteren bireylerin kurumlar içerisinde büyük bir bölümünü İmam-Hatip Liseleri Öğretmenleri oluşturmaktadır. Üniversite birimleri içerisinde ise büyük bir bölümünü Mühendislik Fakültesi Akademisyenleri oluşturmaktadır.
- Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri açısından incelendiğinde diğer husus ise katılımcıların aylık kazanç durumlarıdır. Ankete katılım gösteren bireylerin aylık kazanç dağılımları içerisinde büyük bir bölümünü 48.5000-64.249 TL alanlar oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Ankete katılım gösteren bireylerin %100’ü kripto para ifadesini duymuş ve kripto para ifadesini bilmektedirler. Kripto paraların bilinirliği gerek yaş grubu açısından gerekse eğitim durumu ve aylık kazanç açısından herkes tarafından %100 bilindiği tespit edilmiştir. Bu durum bize kripto paraların bilinirliğinin katılımcıların yaş,

eğitim ve aylık kazançları ile paralel bir artış göstermediği gerçeğini sunmaktadır.

- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin yatırımlarını gerçekleştirirken kullanmış oldukları teknolojik aletler açısından, teknolojik aletler fark etmeksizin katılımcılar kripto parayı %100 bilmektedirler. Bu durum bize katılımcıların yatırımlarını gerçekleştirirken kullanmış oldukları teknolojik aletler açısından kripto paraların bilinirliğinde bir farklılık olmadığını göstermektedir.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin kendi meslek grupları açısından kripto para ifadesini en fazla arkadaş ortamında duysalar da, sosyal medyanın da kripto paraların bilinirliği açısından önemi yadsınamaz bir gerçektir.
- Araştırma verilerinin sonucunda meslek grupları kripto para ifadesini en fazla 2020-2022 yılları arasında duyduklarını belirtmişlerdir.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin kripto paralar hakkında fazla bilgi birikimine sahip olmaması, katılımcıların kripto paralara olan ilgisinin az olmasına dolayısıyla katılımcıların kripto paralar olan yaklaşımlarında çekimser davranmasına yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin kripto para kullanımında cinsiyet değişkeni açısından, erkeklerin kripto para kullanmaya daha yatkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun 2019-2023 tarihleri arasında kripto paraya yatırım yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin yaş grupları açısından kendi grupları içerisinde kripto paralara yönelik yatırım yapmada en fazla 18-26 yaş grubundaki kişiler ve 63+ yaş grubundaki kişilerin oluşturduğu analiz edilmiştir. 63+ yaş grubunda yer alan 2 kişi örnekleme tam olarak ifade edemeyeceği için gençler ile karşılaştırıldığında gençlerin daha fazla etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca yaş grupları açısından katılımcıların yaşları ilerledikçe kripto paraya yatırım yapanların oranlarında azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda kripto para kullanımında medeni durum değişkeni açısından en fazla %32,1 oran ile bekâr katılımcıların kripto para kullandığı analiz edilmiştir.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin eğitim grupları içerisinde kripto para kullanımı kendi grupları içerisinde en fazla %50 katılımcı ile Lise Eğitimi alan bireylerin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Lise Eğitimi alan 4 kişi örnekleme tam olarak ifade edemeyeceği(Ön Lisans için de geçerli) objektif bir sonuç için Lisans ve sonrası eğitim alan bireylerin daha fazla etkiye sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle kendi grupları içerisinde en fazla %30,1 katılımcı ile Yüksek Lisans eğitimi alan katılımcıların daha fazla kripto paralara yatırım yaptıkları sonucu elde edilmiştir.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin kendi meslek grupları içerisinde en fazla %51,1 bankacı katılımcıların kripto para kullandıkları analiz edilmiştir. Bu oranın bu kadar yüksek olması, bankacıların iş gereği para ile daha fazla ilgili olduklarından diğer meslek gruplarından daha fazla kripto parayı

kullanmaya yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin aylık kazanç grupları içerisinde en fazla %39,1 katılımcı ile 80.000+ alan bireyler, kripto paraya daha fazla yatırım yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda kripto paraları kullanımına yönelik amaç; erkeklerde en fazla %56,5 oran ile yüksek getiri sonucuna ulaşılırken, kadınlarda %58,6 oran ile en fazla gelecekte yaygınlaşma amacı ile kripto paraları kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda kripto paraların kullanılma amacı meslek grupları arasında öğretmen ve bankacıların gelir düzeyleri, akademisyenlere kıyasla daha az olduğundan dolayı bankacıların ve öğretmenlerin kripto paralardan yüksek getiri elde etme amacı ile yatırım yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Meslek gruplarının kripto paraları kullanma amacına yönelik genel yüzdelik diliminde ise ilk sırada %50,8 oranı ile yüksek getiri amacının yer aldığı tespit edilmiştir.
- Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan 400 birey arasında sadece 227 birey kripto para kullanamama nedenini ifade etmiştir. Meslek grupları açısından kripto paraya olan güvensizlikten dolayı 227 katılımcı kripto paralara yatırım yapmayı tercih etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kripto paraların caiz olmadığını düşünen katılımcı sayısı da küçümsenecek bir oran değildir. Keleş(1998)' e göre kripto paraların caiz olmadığı düşüncesi doğru değildir. Keleş, Hanefi mezhebine göre bu tür paralar ile mübadele işleminin caiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerinin sonucunda meslek grupları arasında en fazla bankacılar yaklaşık %48 katılımcı çoğunluğu ile kripto paraların ortaya çıkışı ile diğer yatırım varlıklarındaki payın azaldığını ifade etmişlerdir.

Araştırma verilerinin sonucunda araştırmaya katılan bireylerin kripto para ile ilgili görüş ifadelerinin dağılımına bakıldığında ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- “Kripto paralar güvenilir yatırım araçlarıdır” görüşüne, katılımcıların %82,2’si olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “İnternet kullanımının artması kripto paralarda işlem sayısını ve tutarını artırır” görüşüne, katılımcıların %70,4’ü olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Bitcoin ve diğer kripto paralar itibari paralara birer seçenektir” görüşüne, katılımcıların %59,8’i olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Bölgesel gelişmişlik kripto para kullanımını etkiler” görüşüne, katılımcıların %66,9’u olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Kripto paralara yatırım yapmak için kripto paraların son 1 aylık işlem verileri yatırım yapmam için yeterlidir” görüşüne, katılımcıların %82,9’u olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Bir varlığa yatırım yaparken dini emirlerden etkilenirim” görüşüne, katılımcıların %75,1’i olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- “Kripto para ve kripto paralara benzer yeni nesil teknolojik gelişmelerin dini inançlarımız açısından uygunluğu benim için önemlidir” görüşüne, katılımcıların %75,6’sı olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “İletişim kanallarının yaygınlaşması kripto para kullanımını olumlu etkiler” görüşüne, katılımcıların %80,3’ü olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Kripto paranın sunmuş olduğu avantajlar kripto paraya yatırım yapmamı sağlar” görüşüne, katılımcıların %59’u olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Kripto paralar kısa vadeli yatırım aracıdır” görüşüne, katılımcıların %61,7’si olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Kripto paralar uzun vadeli yatırım aracıdır” görüşüne, katılımcıların %50’si olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Kripto paralar diğer yatırım varlıkları ile karşılaştırıldığında yatırımcısının daha fazla kâr elde etmesini sağlar” görüşüne, katılımcıların %59,5’i olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Kripto paralar ile ilgili ülke yasaları kripto para kullanımını etkiler” görüşüne, katılımcıların %79,6’sı olumlu cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Türkiye kendine ait kripto para çıkarırsa kullanım” görüşüne, katılımcıların %58,9’u olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.
- “Kripto paralar ve diğer yatırım araçları arasında bir tercih yapmam istenirse tercihim kripto paralardan yana kullanım” görüşüne, katılımcıların %84,1’i olumsuz cevap verdikleri analiz edilmiştir.

Analizler sonucunda yatırımcıların kripto paralar hakkındaki görüşleri ise şu şekildedir:

- Kripto paraları güvenilir bir yatırım aracı olarak görmediklerini,
- Kripto para kullanımında ve kripto paralar ile gerçekleştirilen işlemlerde internet kullanımının artması, kripto paralarda işlem sayısını ve tutarını arttırdığını,
- Bitcoin ve kripto paraların itibari paralara birer alternatif para olmadığını,
- Kripto para kullanımında bölgesel gelişmişliğin önemli rol oynadığını,
- Paralara yatırım yaparken kripto paraların son 1 aylık işlem geçmişini dikkate almadıklarını,
- Yatırımlarını yaparken dini emirlerin etkisi altında yaptıklarını,
- Yeni nesil teknolojik ürünlere yatırım yaparken dini emirlerden etkilendiklerini,
- Kripto para kullanımında iletişim kanallarının önemli bir rol aldığını,
- Kripto paraların sunmuş oldukları avantajlar doğrultusunda dahi kripto paraya yatırım yapmayacaklarını,
- Kripto paraların literatürden ifade edilen kısa vadeli al-sat yatırım aracı ifadesinin aksine kripto paraların uzun vadeli bir yatırım aracı olduğunu,
- Kripto paraların diğer yatırım araçlarına kıyasla kripto paraların yatırımcısına daha fazla kâr sağlamadığını,
- Kripto para kullanımında ülkelerin uygulamış oldukları yasaların kripto para kullanımını etkilediğini,

- Türkiye'nin kendi kripto parasını çıkarması durumunda, Türkiye'ye ait kripto kullanmayacaklarını,
- Diğer yatırım araçları arasında bir tercih yapması durumunda tercihlerini kripto paralardan yana kullanamayacaklarını, ifade etmişlerdir.

Gelecekteki Çalışmalara Öneriler ise aşağıdaki gibidir.

- Tüm araştırmalarda olduğu gibi bu araştırma da bazı sınırlılıklara sahiptir. Araştırma sadece Erzurum il merkezinde görev yapmakta olan; öğretmenler, bankacılar ve Erzurum Teknik Üniversitesi akademisyenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılacak yeni araştırmalar açısından, araştırmanın farklı şehirlerde de ele alınması faydalı olabilir. Araştırmanın sadece Erzurum Teknik Üniversitesi akademisyenleri arasında değil, Atatürk Üniversitesinde görev yapmakta olan akademisyenler ve araştırma hastanesi, şehir hastanesindeki doktorlar da ele alınabilir.
- Erkeklerin kripto paraları kadınlara kıyasla daha fazla kullanması altında yatan nedenler üzerinde daha çok psikolojik araştırmalar yapmak faydalı olabilir.
- Kripto para kullanımının genç bireylerde fazla olması, genç bireylerin kısa yoldan para kazanma iç güdüsü ile kripto paralara yatırım yapma gibi nedenler hakkında psikolojik davranışlar ve davranışsal finans hakkında daha detaylı çalışmaların yapılması faydalı olabileceği düşünülmektedir.
- Çalışmanın yapıldığı kitleyi öğretmenler, bankacılar ve Erzurum Teknik Üniversitesi akademisyenleri oluşturmaktadır. Çeşitli kamu ve özel çalışanları, hastane çalışanları ve özel sektörde mevcut olan çalışma alanlarındanda örnek kitleler ele alınarak kripto para, yatırımcı davranışı gibi iki kavram arasındaki ilişki ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Aldemir, M. (2018). *Elektronik Para ve Blockchain'in Finansal Yönetim Üzerine Etkileri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dere, Y. (2019). *Kripto Para Birimi Bitcoin ile Ekonomik Göstergeler Arasındaki İlişkinin Ekonometrik Bir Analizi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, S. (2021). *Seçilmiş Kripto Para Fiyatları ile Dolar Endeksi Arasındaki Nedensellik İlişkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elmas, B. & Aydın, S. (2021). Geçmişten Günümüze Paranın Tarihi: Fiziki Paradan Kripto Paraya. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (2021 Özel Sayı), 253-264.
- Eren, B. S., Erek, M., & Buyruk Akbaba, A. N. (2020). Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1340-1367. <https://doi.org/10.15869/itobiad.682655>
- Euronews. (2022). (2024, August 18). *Bitcoin'i Ulusal Para Birimi Kabul Eden El Salvador'da Hayal Kırıklığı Büyüyor*. <https://tr.euronews.com/2022/09/05/bitcoini-ulusal-para-birimi-kabul-eden-el-salvadora-hayal-kirikligi->

